

Aangetekend

De staatssecretaris Rechtsbescherming

Postbus 20301

2500 EH Den Haag

Datum

21 februari 2025

Ons kenmerk

Onderwerp

Evaluatieonderzoek Autoriteit Persoonsgegevens

Geachte heer Struycken,

Reflectie maakt zichtbaar. Reflectie helpt om te blijven leren en te ontwikkelen als organisatie. Dat geldt zeker voor ons, als onafhankelijke en relatief jonge toezichthouder, met de opdracht mensen en hun persoonsgegevens in een steeds digitalere wereld te beschermen. Als bestuur en medewerkers van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) willen wij weten hoe andere betrokkenen onze rol en ons werk waarderen en beoordelen. We hebben met het ministerie van Justitie en Veiligheid en met wetenschappers gezocht naar een opzet voor een evaluatie van onze doeltreffendheid en doelmatigheid, die passend is binnen Europese wetgeving.

Dank en reflectie

Wij hebben een commissie van externe deskundigen, onder leiding van onafhankelijk voorzitter Paul Schnabel, gevraagd een breed evaluatieonderzoek uit te laten voeren over de periode 2018-2024. De commissie heeft daarbij ook vragen en onderwerpen meegenomen die zijn meegegeven door de minister voor Rechtsbescherming.¹

Aanvullend hebben we de commissie gevraagd om aanbevelingen en adviezen voor de komende jaren, zodat we ons functioneren en presteren verder kunnen verbeteren. We willen alle deelnemers aan het onderzoek, de onderzoekers zelf en de leden en voorzitter van de commissie bedanken voor hun zeer waardevolle bijdrage aan deze evaluatie.

¹ Zie onze brief aan de minister voor Rechtsbescherming van 16 mei 2023.

Datum
21 februari 2025

Ons kenmerk

Het bestuur en de raad van advies van de AP hebben gewerkt aan een zorgvuldige, gewogen en gezamenlijke reflectie – vanuit de vraag hoe we optimaal kunnen leren en gebruik maken van deze evaluatie. Die delen wij hierbij graag.

Drie categorieën

De uitkomsten van de evaluatie pakken we op drie manieren op. Ten eerste de categorie 'Hand in eigen boezem'. Dit zijn bevindingen waarvan wij zeggen: dit moet en kan beter. Dus dat gaan we ook beter doen. Ten tweede de categorie 'Handschoen opgepakt'. Dit zijn verbeterpunten die reeds zijn ingezet en waar we als organisatie mee doorgaan – waar mogelijk met versnelling. En ten derde de categorie 'Discussie over dilemma's'. Deze bevindingen en aanbevelingen vragen om een dialoog met diverse betrokkenen. In alle drie de categorieën willen we leren. In alle drie de categorieën willen we onszelf verbeteren. We lopen deze een voor een door.

Hand in eigen boezem

Hand in eigen boezem begint bij de conclusie van de onderzoekers en de commissie dat er een nadrukkelijke verduidelijking nodig is van het AP-beleid over normen en handhaving. Met andere woorden: meer en helderdere communicatie over wat wel en niet mag. Dit is een cruciaal onderdeel om burgers te beschermen, én om organisaties duidelijkheid te verschaffen. Dat betekent luisteren, en in gesprek zijn op een manier die rekening houdt met het eigen karakter en identiteit van de partijen waar wij ons als AP op richten. Dit nemen we graag ter harte. Dit moet en kan beter.

Een concreet voorbeeld van hoe we dat gesprek beter kunnen voeren, is het vaker uitzetten van consultaties. Zo kunnen we de ideeën en verwachtingen van de bij ons werkveld betrokken actoren in acht nemen in de uitvoering van ons toezicht.

Handschoen opgepakt

De belangrijkste aanbeveling van de commissie herkennen wij goed: een andere tijd vraagt om een andere houding. We zijn hier in 2024 mee aan de slag gegaan, met name via verbeterde informatievoorziening en actievore voorlichting naar organisaties, burgers en collega-experts.

Als voorbeeld hiervan: de commissie roept op tot een nog sterkere betrokkenheid bij het werk en de positie van de functionarissen gegevensbescherming (FG's) van gegevens verzamelende en verwerkende organisaties. Het afgelopen jaar hebben we groepsbijeenkomsten met FG's georganiseerd en bijgewoond. Wij zullen nog meer investeren in onze lopende inspanningen in het verbeteren van de samenwerking met de FG's.

De evaluatie laat zien dat de meeste winst is te boeken op het verder verbeteren en versnellen van het persoonlijk contact 'op ooghoogte', in onze toon en toelichting. Dat vertalen wij als 'helder op de inhoud, benaderbaar op de persoon'. Daar zijn wij inmiddels ook hard mee aan de slag. Zo hebben we recent met VNO-NCW afgesproken dat we het komende jaar intensiever met brancheverenigingen zullen overleggen, zoals we ook al doen met de burger- en consumentenorganisaties.

De AP is zich bewust van de noodzaak de eigen kwaliteit voortdurend te verbeteren en van het borgen van onze maatschappelijke verantwoording. De aanbeveling voor het instellen van een maatschappelijke commissie en een wetenschappelijke commissie nemen we daarom graag over.

Datum
21 februari 2025

Ons kenmerk

Discussie over dilemma's

Het is van belang om met de verschillende betrokkenen – van bedrijf tot burger en van overheid tot wetenschap – in dialoog te gaan over de dilemma's waar we ons als AP toe hebben te verhouden.

Om te beginnen hebben we te maken met een breed speelveld, waarin een deel van onze activiteiten door wet- en regelgeving al vastligt. Zo moeten wij handelen als er datalekken zijn, als ons een wet ter toetsing wordt voorgelegd en als er klachten (nationaal of internationaal) bij ons worden ingediend: dat zijn zaken die wij moeten oppakken. De ruimte voor alternatieve interventies, het geven van voorlichting en het doen van eigen onderzoek, is daarmee deels al bepaald.

Breed toezicht houden op de naleving van wetten doen we in een omgeving waarin de maatschappelijke en technische ontwikkelingen heel snel gaan, en waarin veel nieuwe wetgeving tot stand komt. Daarom hebben we fundamentele waarden bij het beschermen van persoonsgegevens vastgelegd: non-discriminatie, persoonlijke autonomie en vrijheid en controleerbare en transparante macht. Wij kijken naar ontwikkelingen in de samenleving en letten op signalen die kunnen duiden op een probleem of vermijdbare, dan wel verwijtbare inbreuk of schade.

De ernst van de situatie bepaalt de actie die we ondernemen. Daarvoor hebben wij een breed toezichtsinstrumentarium. Bij voorkeur gaan we eerst in gesprek of geven we uitleg over de wet. Daar waar het nodig is, leggen we boetes op. Welk middel we kiezen, hangt af van de ernst van het probleem, de urgentie en het oordeel van onze professionals. Om er zeker van te zijn dat we onze middelen goed inzetten, monitoren we ook de effectiviteit van onze acties. Zo kunnen we ons instrumentarium verbeteren en weten we zeker dat we een verschil maken.

Dit vraagt wel om de financiële, bestuurlijke en operationele armslag om steeds de juiste mensen, middelen en methodes te kunnen inzetten bij onze taak. De Parlementaire Enquêtecommissie Fraudebeleid en Dienstverlening kwam eerder ook tot deze conclusie.

In dit kader hoort ook het vraagstuk dat de commissie aankaart, welk ministerie het meest aangewezen aanspreekpunt is voor de AP.

Hierbij zijn wij ons zeer bewust van de voortdurende noodzaak om de balans te vinden. Tussen onafhankelijk enerzijds en toegankelijk en gericht op samenwerking anderzijds. Tussen helpen en bestraffen. In het belang van de bescherming van burgers in een digitale wereld.

Bij twijfel kiezen wij voor de burger

Bij twijfel kiezen we altijd de kant van de burger. We staan open voor ieders belang en voor maatschappelijk nut. Maar als de bescherming van burgers in de steeds 'shapeshifting' digitale wereld in gevaar komt, moeten wij er zijn. We helpen én corrigeren organisaties die gegevens van de burgers verzamelen en verwerken. Maar we grijpen in als het nodig is, en dat zullen we blijven doen.

Wij accepteren de opdracht om *van binnen naar buiten én van buiten naar binnen* de balans te vinden en ons profiel als beschermers te versterken en toegankelijker te worden. De nadruk op 'beschermen door te helpen én te handhaven' zullen onze medewerkers, van bestuur tot expert, van voorlichter tot inspecteur, ook in persoonlijk contact en in formele correspondentie moeten uitdragen: op ooghoogte, en met open vizier.

Datum
21 februari 2025

Ons kenmerk

Tot slot

Evaluatie is van groot belang voor zelfreflectie. Om het zelfbeeld én hoe anderen de AP ervaren naast elkaar te kunnen leggen, op ons in te laten werken – en daarvan te leren.

En nu? Zoals gezegd: we pakken de handschoen op. We hebben goed geluisterd naar de kritiek van burger(organisatie)s en organisaties die onder ons toezicht staan, en gaan daar het gesprek mee aan. Dat doen we ook met de ministeries en met medetoezichthouders. Dat doen we op ooghoogte en met open vizier. Zodat we de komende jaren zo goed mogelijk werk kunnen maken van het beschermen van burgers in een digitale wereld.

Gedurende het jaar zullen we regelmatig over de voortgang van onze acties communiceren en we zullen periodiek in onze jaarverslagen over de resultaten verantwoording afleggen.

Uiteraard gaan we over vijf jaar opnieuw zo'n brede, externe evaluatie laten uitvoeren.

Vanzelfsprekend lichten wij bovenstaande in een persoonlijk gesprek graag nader toe.

Wij sturen onze reflectie, voorzien van onderstaande bijlagen, aan de Tweede Kamer op 3 maart aanstaande. Tegelijkertijd publiceren we alle stukken op onze website, om 10:00 uur.

Hoogachtend,
Autoriteit Persoonsgegevens,

Aleid Wolfsen
voorzitter

Monique Verdier
vicevoorzitter

Katja Mur
bestuurslid

Namens de raad van advies
Alexander Pechtold, voorzitter

Bijlagen:

1. Samenvatting Rapport Begeleidingscommissie Evaluatie Autoriteit Persoonsgegevens
2. Rapport Begeleidingscommissie Evaluatie Autoriteit Persoonsgegevens
3. Eindrapport Evaluatie Autoriteit Persoonsgegevens Berenschot/Tilburg University